

VOX VRBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

Semel in mense prodit

CONDIDIT ARISTIDES LEONORI EQUES

POSSIDET ATQUE ADMINISTRAT SOCIETAS EDITRIX ROMANA

PRETIUM ANNUAE SUBNOTATIONIS EST:

Ubiq. extra Italiam: Lib. 9 (Doll. 1,80; Sch. 7; M. 7; Rubl. 4; Coron. 9)

In Italia: Libellorum 6

Ubiq. extra Italiam: Lib. 9 (Doll. 1,80; Sch. 7; M. 7; Rubl. 4; Coron. 9)

ANTE SOLVENDUM ET RECTO TRAMITE MITTENDUM

AD SOCIETATEM EDITRICEM ROMANAM

ROMA — Via delle Coppelle, 35 — ROMA

SUBNOTATIO EXTRA ITALIAM FIERI POTEST:

IN RUSSIA

IN ANGLIA

IN CANADA

apud
Guthmann et Wolf

apud
"Kronika Rodzinna"

apud
Burns and Oates **Librairie Granger Frères**

Varsovia Polonorum
Krakowskie Przedmiescie, 15

Varsovia Polonorum
Krakowskie Przedmiescie, 6.

London E.
28, Orchard Street.

Montreal
1699, Rue Notre-Dame.

APUD
SOCIETATEM EDITRICEM ROMANAM

ROMA - Via delle Coppelle, 35 - ROMA

Commentario VOX URBS veniens, quae sequuntur:

ARRAE GORGONIAE

===== MILESA FABULA =====

JOACHIM ANTONELLI COSTAGGINI

VEN. LIBELL. 0.60

EUPLIUS

SATURIO

ACTIO DRAMATICA =

COMOEDIA =====

===== JOANNIS

===== JOANNIS

B. FRANCESIA =

B. FRANCESIA =

LATINIS VERSIBUS CONSCRIPTA

VERSIBUS SENARIIS CONSCRIPTA

ET IN TRES ACTUS DISTRIBUTA

ET IN TRES ACTUS DISTRIBUTA

===== EDITIO ALTERA =====

===== EDITIO ALTERA =====

VEN. LIBELL. 1.00

VEN. LIBELL. 1.00

QUAELIBET OPERA EDENDA SUSCIPIUNTUR

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

Rerum index:

Luitpoldi Principis Bavariae regnum regentis laudatio.
 Horvati atque Apostasiae conceptus.
 Anonymus VOCIS URBIS praemiorum facta fides.
 Quatuor philologicae. Idemne «Animus» quod «Anima» sit.
 In Buchenstein. Elegia.
 In hunc XIII P. M. commentarius. In Urbe ad Collegium Romanum.
 Faventiae sive Adagia. Mare caelo miscere. — Miscere sana pro-
 bria. — Sub lapide scorpio.
 Ventilationes pedes.
 Collegium hunc. Chartulae lusoriae.
 In hunc Congregationibus Romanis sententiae novissimae
 adiectae. Ex Congregatione Concilii. — Ex Congregatione Consisto-
 riali. — Ex Congregatione de Disciplina Sacramentorum. — Ex Con-

gregatione Indicii. — Ex Congregatione pro Negotiis Ecclesiasticis
 Extraordinariis. — Ex Congregatione de Religiosis. — Ex Congrega-
 tione Rituum.
 Diarium Vaticanum. Coram SSmo. admissiones. — Pontificiae electiones.
 — Varia.
 Annales. Balkanicae res.
 Publici per orbem coetus legibus ferendis.
 Per orbem.
 Libri recens done accepti.
 Aenigmata.
 Numismatum collectoribus mentium.
 Appendix: Ad Romam.

LUITPOLDI PRINCIPIS BAVARIAE REGNUM REGENTIS LAUDATIO

HABITA IN AEDE XYSTINA CORAM SS. D. N. PIO PP. I AB AURELIO GALLI

SS. AB EPISTOLIS AD PRINCIPES XIX KAL. FEBRUARIAE AN. MCMXIII (1).

Corona senum multa peritia, et gloria
 illorum timor Dei.

(Ecclesiasticus, XXV. 8).

Raro admodum contingit, ut cuiusquam interitus tantum tamque sinceram hominum complorationem moveat, quantum nuper excitavit amissio Viri Principis, cuius causae hic modo est divina Hostia perlitatum. Nam, quis dicendo luctum exprimat Bavariae, quae tot annos, eo Regente, feliciter in dies floruerat? Etsi enim, opinione diutius, salvo illo atque incolumi usa erat, tamen in desiderio defuncti illacrimavit, quasi nunquam senex optimus debuisset ex hac laboriosa vitae mortalis agitatione conquiescere. Quam acerbum praeterea funus hoc accidit Germaniae, quae praecipue eum semper coluit habuitque Principum suorum Nestorem! Quam grave ubique bonis omnibus! quos quidem licuit audire passim de homine commemorantes summis cum laudibus, quum interim, quod sane est singulare, nulla vox dissona existeret. Nimirum in LUITPOLDO non vana quaedam species honestatis eluxit, sed solida illa virtutum forma, quae, fundamento religionis constituta, amplitudinem homini dignitatemque veri nominis parit: nam, qui timent te (Domine), magni erunt apud te per omnia. (2) — Ita de amisso Principe, Beatissime Pater,

Te sentire equidem scio; at simul intelligo Te de mea tenui ingenii facultate nimio clementius iudicasse, qui me in hoc amplissimo coetu animi Tui sensa interpretari iusseris. Sed Tua me hortatur benignitas honestissimum onus atque munus obire fidenter. Quod ut iam aggrediar, mihi quidem in LUITPOLDI vitam intuenti, continuo duae illae occurrunt tamquam insignes notae quae naturam moresque eius distinguere videantur: prudentia et pietas. Itaque in eum commode cadit illud Ecclesiastici: *Corona senum multa peritia et gloria illorum timor Dei.*

Non sane potest bene esse civitati, cuius ille summum magistratum obtineat, qui, propter inopiam consilii, ipse sibi nesciat moderari, nedum aliis. Quamobrem Iudaeis, qui Christum non essent recepturi, Deus per Isaiam (1) denuntiavit daturum se eis principes, illius inconsideratae temeritatis plenos, quam puerilis aetas praefere solet. Neque autem multo melius habet civitas a senectute principis, si vel infirmitas naturae vel languor aetatis inertem ignavumque faciat ad gerendum imperium. Longe aliter cum regno Bavariae, Dei providentis beneficio, est actum, ubi graves illicque satis cogniti casus summam rerum LUITPOLDO detulerunt. Accessit ille ad rempublicam senex, at accessit —

(1) Quod vir excellentissimus, qui fuit et est erga nos benevolentia, conceperit, ut Laudatio haec, in sollemni Bavariae Principis recens vita functi funere ad aedem Xystinam habita, per Vocem Urbis pervulgaretur, amplius grates publice referimus.

(2) Iudith., XVI, 19.

(1) Is., III, 4.

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

Usum latini sermonis per orbem universum tuetur ac fovet

Itaque, latine omnino exarata, scripta edit, quae populos omnes aliquo modo attingant, a publica re ad bonas artes, a litteris ad historias, a philosophicis ad sociales quaestiones, a nunciis et significationibus ad simplices et locuti stilo eas res descriptiones, narrativas, dramaticas actiones; ab antiquitatis scientia ad dialogos vitae argumenta maxime communia tractantes, unde colloquia latine inire atque alere detur; a doctorum virorum scriptis nondum vulgatis aut parum cognitis ad primas adolescentum exercitationes, quae incitamentum veluti in palaestra eorum conatibus conferant; a Pontificiis denique documentis praecipuis ad iuris regulas in S. Congregationibus inductas; haec omnia ul quisque vel ex dissitis regionibus, aut cultu, doctrina, animi proclivitate, artibus alter ab altero difformis per commentarium eundem explere desideria sua possit.

PRETIUM ANNUAE SUBNOTATIONIS EST:

In Italia libellarum 6;

ubique extra Italiam lib. 9 (Doll. 1,80; Sch. 7; M. 7; Rubl. 4; Coron. 9)

ante solvendum et recto tramite mittendum ad Societatem Editricem Romanam

ROMA — VIA DELLE COPPELLE, 35 — ROMA

QUAE COMMENTARIUM POSSIDET NUNC ATQUE ADMINISTRAT.

PRAEMIA SOCIIS CONSTITUTA IN ANNUM MCMXIII

Pro Sociis singulis, quorum sive carmine sive soluta oratione scripta in *Voce Urbis* per an. MCMXIII edita fuerint et a doctorum virorum collegio ad id constituto maxime commendata, praemium erit argentei numismatis ex iis, quae Pontificis Maximi iussu quotannis in festo Apostolorum Principis cudi solent, Sacro Purpuratorum Senatui, Romanae Curiae aulicisque pontificiis distribuenda.

Pro Sociis qui libellas octo pretio subnotationis addiderint, delectus erit unius ex tabulis aere mirifice cussis, magnitudine cm. 118 × 84, gesta Costantini M. Imperatoris referentibus prouti in Vaticanis aedibus Raphael Sanctius eiusque discipuli penicillo expresserunt. Tabulae reddunt: *Pugnam inter Constantinum et Maxentium; Visum Crucis; Constantini Baptismum; Constantini donationem Pontifici factam.* — Si quis omnes cupiat, mittat lib. 32.

Pro Sociis, iisque Sacerdotibus, qui lib. quadraginta quattuor miserint, *Vox Urbis* gratuito conceditur; ii enim *Novum Breviarium Romanum* habebunt, iuxta nuperas dispositiones reformatum, charta vere Indica in 16° (15 × 9) ab editrice Pont. domo Desclée et Soc. impressum, splendide ac solide ex pelle vulgo *zigrino* conglutinatum, foliorum sectione eleganter aurata; quod sane venale prostat lib. 44. — Quin imo simul cum *Breviario* gratuito etiam a praeaudata editrice domo « *Proprium Dioecesis* » cuiusque religabitur, si socius ipse miserit, aut emi iusserit, praemisso, uti par est, « *Proprii* » eiusdem pretio.

ceptoribus, quibus, Ludovicus I Rex, pater eius, filios tradens in disciplinam, mandabat, ut eosdem sibi et *civis et christianos* aliquando redderent. — Itaque LUTPOLDUS, ut qui insculptum in animo illud haberet « non esse potestatem nisi a Deo », (1) sibi quē persuasisset nullius gubernatoris, nisi Deo adspirante, prosperum fore cursum, cum regendam suscepit Bavariam, profecto perpendit quam grave susciperet onus, et quantum erga Deum et patriam subiret officii. Nam quod est in sacris Litteris: *iudicium durissimum his, qui praesunt*, (2) plane terrebat hominem, suspensio animo de die cogitantem, quando esset futurum, ut a se rerum Dominus rationem administrati muneris repeteret. Quare, ne unquam deesset officio, cavit diligentissime: quam diligentiam atque adeo religiosam curam vidimus proximis diebus ab ipsis scriptoribus, qui nobiscum de Fide dissident, valde commendari. Etenim, ut alia praetermittam, non solum sui consulendi copiam omnibus Regni administris quotidie faciebat, sed etiam, raro exemplo, quoad regimen tenuit, nunquam eorum consiliis non praesedit, apte sapienterque semper suam interponentem, in magna negotiorum varietate, sententiam. — Illud autem hodie nimis vulgata et opinio et consuetudo fert, ut Religionem respublica, tamquam rem a se alienam, negligat, officiumque Dei colendi relinquat omni arbitrio privatorum; quasi vero civitates non, ut homines singuli, a Deo conditore et conservatore pendent, neque ex pari officii sanctitate eum revereri debeant palam et colere. Ita saepius usu venire solet, ut qui dant operam rei publicae, suam prodigialiter dividant duplicentque personam, atque alios se intra domesticos parietes gerant, id est deditos religioni, alios in luce civitatis exhibeant, id est a religione remotissimos. Tantum vel pudor in ignavis vel in cupidis obsequium potest! Hand ita sane LUTPOLDUS; neque enim caderet in eam naturam mentiri tam turpiter et discordare secum. Ergo uti privatim et apud se Deum castissime colebat, ita eum religionis ardorem palam demonstrabat, ut exemplo omnibus esset. Idque maxime quotiescumque sacris sollemnibus Christi Corporis intererat; quum pompam Sacramenti augusti, magno principum procerumque comitatu, ipse, spirans pietatem, pedibus sequeretur. In quo veterem morem, a decessoribus longo tempore intermissum, revocavit, semperque deinde retinuit, ingenti quidem cum Monacensium laetitia. Sed eximiae pietatis eius alia multa praeterea, quae in promptu sunt, documenta: hoc tamen omittendum non est, quod is publicis in templis, quae sollemne habuit adire per annum, non aliter aderat sacris, nisi nixus genibus; quod si per valetudinem non ei licuisset in genua consistere, aede abstinere se mallebat, quam ibi adesse tali corporis habitu, qui minus decere Dei maiestatem sibi videretur. — Atque in re publica quamvis potestatem gereret populi constitutione

temperatam, non tamen, quantum in se erat, quidquam reliqui fecit, quod ad conservanda christianae sapientiae instituta pertineret. Quin imo illud argumento est eius non minus fidei quam prudentiae, quod quum comperrisset quaedam parari publice, non adeo amica religioni, eisque oratores populares maiorem partem suffragari, is mira dexteritate effecit, ut simul constitutum Regni ius ne violaret, simul omnem religionis iniuriam prohiberet. Idem, postquam in legumlatorum ordine plures numerari coeperunt, qui cum fide populi congruerent, eo liberius in custodia Religionis publicae, sine qua bonos mores intelligebat fore nullos, perseveravit. — Itaque de sana iuventutis institutione fuit maxime sollicitus: et sicut suos ipsius filios, spem augustae Domus, christiana diligenter disciplina eduxerat, sic impense curavit, ne disciplinae eiusdem sanctitas desideraretur in scholis, ubi futura quodammodo fingitur fortuna civitatis.

Iam de tali viro supervacaneum videri potest memorari quemadmodum erga beati Petri successorem fuerit affectus. Nam qui se catholicum non professione tantum sed re praebuit adeo, ut religionem in omni vita sequeretur ducem, is dubitarine potest, quin Ecclesiae catholicae Magistrum et Caput eundemque Iesu Christi Vicarium magnopere observavit et coluerit? Etenim nihil antiquius habuit, quam ut rationum necessitudinem, quae Bavariae cum Apostolica Sede intercedunt, maiorem faceret atque coniunctiorem. Praeterea, quum Pontificem Romanum pietissimi filii more diligeret, nullam omisit occasionem, quae sibi daretur, huius pietatis profitendae munificeque testandae; cuius pia munificentiae in hac ipsa aede indicia luculentissima videmus. Sed ego de LUTPOLDI in Te pietate quid plura, Te praesente, loquor, Beatissime Pater, cui sane fuit exploratissima? Tuque eam studio rependebas caritatis paternae; qui quidem idcirco voluisti haec in sanctissimo orbis terrarum loco celebrari sollemnia funeris, ut non solum tua erga Bavariam propensa voluntas exstaret, sed appareret etiam quanti ipsum faceres quamque haberes carum.

Quid, quod in hoc homine ad ceteras laudes, velut cumulus, accedebat, singularis quaedam modestia? Nempe solius Dei reverens iudicia, nequaquam opinionem multitudinis, quidquid semel intellexerat suam esse partium, illud simpliciter et candide exsequebatur, admodum securus quid de se homines iudicarent. Nihil tam alienum erat eius moribus, quam rumori servire ac praedicationi sui nominis, quumque videret se praesertim ob consilii gravitatem apud foederatos exterosque Principes magno esse in honore, non se iactavit unquam profuditque latius, verum finibus patriis continuit sese, atque in salute gentis suae omnem operam curamque consumpsit. — Denique haec maxima est augusti senis perpetuoque mansura laus, sancte eum in omni vitae munere divinae voluntatis praescripta servantem, specimen christiani principis exstitisse.

(1) *Ad Rom.*, XIII, 1.

(2) *Sup.*, VI, 4.

quamvis nil tale suspicatus futurum — egregie paratus et promptus; quia etiam robur singulare et quasi quamdam viriditatem eodem attulit. Quod mirum est nemini, qui eius ante aetam vitam non ignoret.

Etenim, quum in eo bona esset virtutis indoles, adhibita est ad naturae opus excolendum sana illa ac severa disciplinae ratio, cuius est, Religione duce, et mentem optimis praeceptis institutisque instruere, et animum confirmare contra vitiorum illecebras, et ipsum dare corpus, ne ad inertiam desidiamque declinet. Itaque laboribus, quibus exercentur vires, a puero deditur, imprimisque equitandi et venandi studiosus — in quo studio novimus ad extremam permansisse aetatem — adolescens militare coepit; gradatimque per altiores ordines pervenit ad summos, non sibi, regio sanguini, delatos, ut assidet, ornamenti gratia, verum solertia laborisque constantia quaesitos. Ceterum quam bene fortisque ductor evasisset, vidit Europa in acie plus semel; quam sciens autem peritusque rei militaris fuerit, illud ostendit, quod cum omnes Bavariae copias ad unum ordinavit, tum in primis ballistarium instrumentum, cuius praecipuam semper egit curam, melius constituit. — Iam vero non in hoc solum genere, sed in omnibus, quae ad disciplinam civitatis pertinent, ut non oportuit hunc auctoritate florere, quem Maximilianus frater, ille quidem immortalis apud Bavaros memoria dignus Rex, quum civilia instituta corrigere fortunamque rei publicae amplificare contenderet, ad grandia, quaecumque viderentur, et suscipienda et exsequenda auctorem adiutoremque adhibuit? Atque eundem postea fratris filius, Rex Ludovicus, utpote communis bonorum opinione commendatissimum, voluit sibi ad consultandum adesse, suamque personam publice gerere. Sic igitur eruditus doctrina limatusque rerum LUITPOLDUS, ubi primum, Eo iubente qui rerum temporumque est arbiter, Regni clavum tenuit, ob consilii maturitatem mirifice iam aptus erat ad munus, cui praeficiebatur.

Itaque his viginti sex annis, quum rem publicam gessit auspicio suo, sic gessit, quemadmodum initio professus erat: « nihil iam se curaturum, nisi quod prodesset Bavariae »; et vero nullum genus reperias, in quo non de illa praeclare meruerit. — Principio consentiant omnes, hunc in externis Regni rationibus id et perpetuo laborasse et adsecutum esse, ut salva sua Bavariae manerent iura, salva dignitas. Deinde in ipsa gubernatione civitatis hoc praesertim nomine laudandus est, quod, proposita sibi boni communis causa, suos administratos consueverit perstudiose deligere: neque enim in eum numerum alios adscisciebat, quam qui in re politica recte sentire, ideoque vere in commune posse consulere viderentur. — Quaecumque autem publicam prosperitatem efficiunt, ad ea omnia conversum habuit animum: ad firmandam pecuniarum rationem, ad promovendam privatorum industriam, ad fovendam, plurium quoque sodalitorum ope, culturam agrorum;

resque adeo successere, ut quem locum Bavaria inter primores Germanici foederis civitates potentia obtinet, eundem his etiam capitibus tueatur. Num vero putemus neglexisse exercitum, in quo quidem instruendo tam multus antea fuerat? Immo sedulam dedit operam ne quidquam ei deesset, quod vel institutum militare vel ars bellica desiderat. Et quoniam nec satis arma possunt ad securitatem publicam, neque explicari commercia licet, si modici sint commeatus aut difficiles, vigilantia studioque LUITPOLDI factum est, ut ferreae per omnem Bavariam tot munirentur viae, quot utrique rei abunde suppeterebant. — Ad haec, quod vix credibile videatur in viro tam gravi qui solidam populi utilitate metiretur omnia, multum tribuit ingenuis artibus, quarum suavitate vehementer capiebatur. In quo Regum decessorum exempla secutus est. Monacensem quidem urbem nemo ignorat cum omnis eruditionis cultu, tum maxime studiis humanitatis hodie clarere, eamque insignibus artium monumentis collectisque undique operibus affluere. Is igitur non modo urbis ornatum novis in usum reipublicae excitatis aedificiis magnifice auxit, sed etiam regia munificentia fovit artifices; quippe erat ei persuasum, quod dixit olim, « non leve quiddam sibi videri artes, quae magnum ad populorum vitam momentum habeant ». — Postremo nimis manca haec foret, tamquam adumbrata imago optimi Principis, nisi id adiungerem quod eius lineamenta animi quodammodo efficit molliora: summam dico erga omnes benignitatem. Nam usque adeo nesciebat superba fastidia dignitatis, ut, quemadmodum aditu facilis communis vel infimae sortis hominibus, ita esset solitus interesse populo eiusque et laeta et tristia participare praesens, cum plerumque solus circumiret, nullo comitata, quamquam ei amor populi semper comitabatur. Etenim non est mirum, si LUITPOLDUS tali quasi complexione virtutum, qualem vidimus, omnium, quos aliqua ratione attingebat, benevolentiae caritatem sibi conciliavit. Praeclare hoc patuit haud ita pridem per ea quae celebrata sunt sollemnia, quod et aetatis nonagesimum et regiminis quintum et vicesimum compleisset annum. Quo tempore in mediis significationibus effusae laetitiae — quas quidem studia gratulationesque foederatorum aliorumque Principum, Te praeunte, Beatissime Pater, longe auxere — quum ostenderet Bavaria iure se LUITPOLDUS optime de se merito gratulari, splendide illustravit illud Scripturae effatum: *Corona senum multa peritia*.

Iam si requiramus, quidnam rei esset, quod LUITPOLDUM faceret vel tam actuosum in utilitatem populi, vel tam constantem in officio, vel etiam tam serenum in domesticis iisque magnis luctibus, facile reperimus tribuendum hoc esse religioni ac fidei, quae vitam eius omnem uti gubernavit, ita insignivit. In quo non est dubium, quin ille multum debuerit bonis vivendi prae-

ceptoribus tradens rivos et folios, esse pot nullius fore cur fecto per erga De sacris L act, (2) die cogit Dominum re, ne un diligentia ximis di Fide di practerm nibus R raro ex consiliis interpon — Illud sectado a se alien omne ar homines deant, n debeant ut qui d dividant domestic alios in notissim obsequi enim cas discordia castissim demonstr quotiesce rerat; q cipum p pedibus scribus perque d sium lae tereo, q omittend sollemne sacris, n ei licuit lebat, q decere I publica

(1) Ad (2) Sup

atque perversam, nulla pertinaci animositate defendunt, praesertim quam non audacia praesumptionis suae pepercant, sed a seductis atque in errorem lapsis parentibus acceperunt, quaerunt autem tanta sollicitudine veritatem, corrigi parati, quum invenerint; nequaquam sunt inter haereticos deputandi.

d) *Intellectus*, quia haeresis respicit veritatem, quae obiectum intellectus est, quamvis actum voluntatis moventis ad dissentiendum praesupponat.

e) *A veritatibus fidei*, hoc est non solummodo a veritatibus quae «directe et principaliter» ad ipsam fidem pertinent, uti sunt articuli fidei; sed etiam a veritatibus quae «indirecte et secundo» ad fidem pertinent, sicut «ea ex quibus negatis sequitur corruptio alicuius articuli»; circa enim «utraque, scribit Angelicus (1), potest esse haeresis, eo modo quo et fides».

f) *Ab Ecclesia ad credendum propositis*, quia Ecclesia a Christo munus recepit, declarandi, proponendi, ac conservandi fidei veritates, quae credendae sunt.

g) *In homine qui fidem Christi profitetur*; si enim homo Iesu Christi fidem non profiteatur, ipsique Christo assentire nolit, habetur species infidelitatis «Paganorum et Iudaeorum», non vero haeresis; haeresis siquidem «importat corruptionem fidei christianae».

h) *Ipsi Christo assentire intendit*; haereticus enim intendit Christo assentire, sed deficit in eligendo ea quibus Christus assentiat, quia non eligit ea quae sunt vero a Christo tradita, sed ea quae sibi propria mens suggerit (2).

Manifeste apparet, iuxta dissensus mentis haeretici diversitatem, diversas quoque haeresis species oriri. Si enim dissensus, pertinaci, scienti ac mala voluntate ponatur, haeresis «formalis» vocata habetur; si vero non pertinaciter neque mala voluntate sed ex sola ignorantia intellectus dissensus existat, haeresis «materialis» dicta habetur. Rursus, si dissensus intellectus a veritatibus fidei, in interioribus animi maneat, haeresis «interna» dicitur; si vero dissensus verbis scriptoque manifestetur exterius, haeresis «externa» habetur. Hinc dari potest causa ac de facto datur, quod catholicus vir haereticus sit; dum aliquis ex Protestantibus vel ex aliis Sectis a Romana Ecclesia separatus, haereticus non est. (3)

..

Ultima infidelitatis species est Apostasia, quae secundum Angelici mentem definiri potest: «Quaedam retrocessio vel discessio a fide». Homo enim diversimode Deo coniungi potest; primo quidem «per fidem»; secundo «per debitam subiectionem voluntatis ad praeceptis eius obediendum paratae; tertio per aliqua spe-

cialia ad supererogationem pertinentia, sicut per religionem, clericaturam, vel sacrum ordinem. Quoties homini contingit «apostatare a Deo, retrocedendo a religione quam professus est, vel ab ordine quem suscepit, habetur apostasia «religionis» seu «ordinis». Quoties homini contingit «apostatare a Deo per mentem repugnantem divinis mandatis» habetur secunda apostasia, in qua sicut et in prima «adhuc potest remanere homo Deo coniunctus per fidem». Quoties denique homo discedit a fide, tunc omnino a Deo retrocedere videtur. Et ideo simpliciter et absolute est apostasia per quam aliquis discedit a fide, quae vocatur «apostasia perfidiae». Apostasia huiusmodi «simpliciter dicta ad infidelitatem pertinet.» (1)

REGINALDUS FEI O. P.

(1) 2-2^a, 12. 1.

Acceptorum VOCIS URBIS praemiorum facta fides

I.

PAULUS RECANATESI, viro clarissimo dñi. IOSEPHO FORNARI, "Vox Urbis,, commentarii Moderatori, s. p. d.

Me duplex contristat hiems aetatis et anni; inde causae quibus ad hunc diem sum distentus, ne pulcherrimum illud argenteum numisma, quod coriacea theca reconditum dono misisti ad me diligentissime, acceptum testarer. Parce igitur morae, plurimasque hodie habeas gratias; habeas et omina, ut latinae linguae in honorem, vix heu! nunc a paucis balbutitae, ad veritatis, fideique nostrae, in tanta morum corruptela, strenuam defensionem, *Vox Urbis* commendabilis commentarius in dies magis per orbem diffundatur. Tu autem, rerum dulcissime, macte nova semper virtute ac vale.

Dab. Auximi, x Kal. Febr. MCMXIII.

II.

IOSEPHO FORNARI, clarissimo atque impigro Commentarii "Vox Urbis,, moderatori, MARCUS CALDI s. d.

Accepi argenteum pulcherrimumque numisma, quod mihi dono misisti ob mea qualiacumque anni superioris scripta, et gratias quamplurimas ex animo ago.

Magno quidem erit incitamento id laboris praemium, neque despero maiorem industriam in tuum Commentarium, si quid otii detur, conferre posse. Interea libenter opto ut, te moderatore, magis magisque in dies *Vox Urbis* decus nomenque per latiores fines augeat.

Vale meque tibi ac tuis rebus omnia fausta precantem tuaeque benignitati addictissimum habe.

Beneventi, ex R. Lycao, a. d. XVI Kal. Febr. MCMXIII.

(1) L. c. a. 2.

(2) S. Th. 2-2^a, 12. 1.

(3) S. Th. 2-2^a, 11, 2, ad 3. Nota verba S. Thomae respectu scriptorum qui discesserunt circa veritates nondum per Ecclesiam definitas: «Si aliqui doctores videntur discessisse in quibusdam ad fidem pertinentibus quae nondum erant per Ecclesiam determinata; postquam autem essent auctoritate Ecclesiae determinata si quis tali ordinationi pertinaciter repugnaret, haereticus censeretur».

Nam corona senum multa peritia, et gloria illorum timor Dei.

Quare inter summos viros, quos pervetusta Wittelsbachia Domus genuit, Europae utiles, Germanicae genti salutares, quorum memoriam consecravimus grata posteritas, adnumerandus non postremo loco est LUITPOLDUS, qui traditam a maioribus hereditatem gloriae non custodivit solum, sed auxit et quidem tam magnis promeritis, ut quo spatio temporis praefuit rebus patriae, illud in temporibus Bavariae felicissimis habeatur. — At populum, tanti Parentis orbitate maerentem, respiciat Deus; et communia vota precesque benignus audiens, Animae desideratae aditum ad caelos, potioris regni sedem, mature patefaciat. Augusto autem Principi, Ludovico, regnum Bavariae feliciter auspicianti, assidue adsit semperque faveat; ut, qui Patrem optimum prudentia et religione refert, eiusdem vestigiis ad Bavarorum salutem ne cesset insistere.

HAERESIS ATQUE APOSTASIAE CONCEPTUS

Tota catholicae Ecclesiae historia, nunquam defuere «viri sapientes perversa, vaniloqui et seductores, errantes de la errorem inducentes» ut S. Scripturae verbis sonant. (1) Verumtamen, postrema hac aetate, posteaquam «Omnia haereseon collectum» fines «a patribus ac ab ipse Sancta Ecclesia statutos, altioris intelligentiae specie et historicae considerationis nomine» praetergressi inceptit, horum hominum «numerum crevisse admodum fatendum est». Quidam ex istis a fide et ab Ecclesia apostatae facti sunt, dum alii in Ecclesia, «in quibus omnino novis, — sit S.S. P.P. Pius X, (2) — adque potentis, vitalem Ecclesiae vim elidere, ipsumque, et quousque, Christi regnum evertere funditus nituntur». Hi proinde, haeresis, atque apostasiae notionem obliiti sunt. Eo igitur consilio ut clarius atque distinctius fidei conceptus appareat, iuxta Angelici doctrinam, haeresis atque apostasiae conceptum in memoriam revocabimus.

Haeresis atque Apostasia, nonnisi Infidelitatis species sunt. Magni propterea interest, quid sub nomine Infidelitatis veniat, scire. Infidelitas actui «credendi» opponitur, et infidelem esse, idem valet ac fidem non habere. Quia vero fidem habere, prouti Angelicus (3) animadvertit, «non est in natura humana» quamvis in natura humana sit «ut mens hominis non repugnet interiori instinctui, et exteriori veritatis praedicationi»; ideo potest aliquis fidem non habere, primo secundum puram negationem, uti in illis qui nihil audierunt de fide, et tunc habetur «Infidelitas negativa»; et Infideles negativi habentur in quibus poena, non autem

culpa Infidelitas est. Secundo potest aliquis fidem non habere secundum contrarietatem ad fidem, uti in illis qui audierunt de fide, sed de fide nihil scire volunt, imo fidem ipsam spernunt; et tunc habetur «Infidelitas contraria»: Infideles contrarii habentur, in quibus infidelitas tum culpa tum poena est.

Theologia autem inspecta, infidelitas a) est actus intellectus a voluntate moti; dissentire enim est «proprius actus infidelitatis», ideoque sicut assentire est «actus intellectus, sed moti a voluntate», ita et ipsum dissentire et ipsamet infidelitas. (1)

b) Infidelitas est peccatum, imo maximum peccatorum, quamvis in aliquibus nonnisi poena sit. Est peccatum, quia peccatum consistit in aversione a Deo; per infidelitatem vero homo a Deo elongatur. Est maximum peccatorum, quia «aliquod peccatum est gravius, quanto per ipsum homo magis a Deo separatur. Per infidelitatem autem maxime homo a Deo elongatur: quia nec veram Dei cognitionem habet; per falsam autem cognitionem ipsius non appropinquat ei, sed magis ab eo elongatur». In aliquibus nonnisi poena est «sicut in illis qui nihil audierunt de fide; quia talis ignorantia divinorum ex peccato primi parentis consecuta est». (2)

c) Quamvis infidelitas maximum sit peccatum, non omnis tamen actio infidelis est peccatum. Pius V (1567) Gregorius XIII (1579) Urbanus VIII (1641) propositiones 25^{am} et 68^{am} Bani damnaverunt; quarum prima sonat: «Omnia opera infidelium sunt peccata, et philosophorum virtutes sunt vitia»; secunda: «Infidelitas pure negativa in his, quibus Christus non est praedicatus, peccatum est». Rursus per «infidelitatem non corrumpitur totaliter in infidelibus ratio naturalis, quin remaneat in eis aliqua veri cognitio, per quam facere possunt aliquod opus de genere bonorum» (3).

* *

Ex Infidelitatis notione ad Haeresis, ac Apostasiae conceptum transimus. Haeresis est prima «Infidelitatis» species atque definiri potest: «Liber et pertinax dissensus intellectus a veritatibus fidei ab Ecclesia ad credendum propositis, in homine qui fidem Christi profiteri fatetur, ipsique Christo assentire intendit». Haeresis vocatur:

a) Dissensus, quia sicut fides assensus intellectus est, ita per oppositum «haeresis» quidam dissensus esse debet.

b) Liber, quia, S. Hieronymo (4) fatente, «Airesis» graece, ab electione dicitur: quod scilicet eam sibi unusquisque eligat disciplinam quam putat esse meliorem».

c) Pertinax, quia prouti S. Augustinus (5) animadvertit: «Qui sententiam suam, quamvis falsam

(1) S. Th. 2-2^{ae} 1, 1^a, ad 1.

(2) Ib. a. 1. 2. 3.

(3) Ib. a. 5. DENZINGER, 905, 948.

(4) Comm. in Epist. ad Galat. 1. 3, c. 5, v. 19, 20. M. 24, 44, 45.

Th. 2-2^{ae} 11 a 1. «Haeresis electionem importat».

(5) Epist. 43, c. 1. M. 33, 160.

(1) Cl. Act. XX, 30; Tit. I, 10; II. Tim. III, 13.

(2) Epist. «Pascendi».

(3) 2-2^{ae} 19. 1. ad 1.

*Cur mihi, si caris teneor districtus et anceps,
Istorum insidias non datur effugere ?
Cur mihi, dum spatior, sonitu exsurgantur et aures ?
Percutuntque animum terrificae species ?
Heu furor et rabies, praecepsque licentia Bacchi !
Quidne, iuventa, paras ? quo furiosa ruis ?
Lascivae choreae, nocturni scommata risus,
Mollities sensus garrulitasque dicax...
Nunc vero sensim lusus vanescit in auras :
Orgio thyrsigeni quid prius enumeres ?*

II.

*Vultuine vitrum siloas et prata vagantem
Quaerere aves rapidas artibus atque dolis ?
Si reperire sibi occurrit loca fraudibus apta,
Pons tibi insidias atque trucidal aves.
Sic fallax daemon animas cum perdere quaerit,
Fraudibus inquit tempus et apta loca.
Quodnam cunctis crudelem quaerere tempus ?
Optima otia inter magnificasque dapes.
Si ergo vos animam laedet iam amittere pulchram,
Has citate epulas laetitiasque breves.
Sic Sancti, nam pompis divitiisque relictis,
Trasunt omnes in nemora alta dies.
Quis nostrum florens annis et splendidus auro
Istorum amabit fortia facta sequi ?
Quis poterit proprium corpus laniare flagello,
Atque famem, magnam pauperiemque pati ?
Non tamen a nobis noster Deus ista requirit :
Legem seroalo et sidera quisque petet.
Quid vero lex ista iubet, quid praecipit ergo ?
— Dilige consimiles, diligite Deum. —
Donec homo in terris vitam direxit ad istam,
Nec lese nec magnum crimen in orbe fuit.
Hac conculcata ut Pandorae ex vase venusto
Quae terras premerent exsilire mala.
Atque adeo vastum presserunt crimina mundum
Ut tibi non constet quae sit habenda via.
Atque illuc hominum processit dira cupido
Turpibus ut vitiiis vel pueri scateant.
Nos etiam istorum vestigia falsa sequemur,
Ibimus an potius sub sacra iussa Dei ?
Ah potius Christi legem et praecepta sequamur,
Et pax in nostro corde perennis erit !*

Scribam Beneventi, a. d. xv Kal. Febr. MCMXIII.

M. GALDI.

DE LEONE XIII P. M. COMMENTARIUS ⁽¹⁾

III. — In Urbe ad Collegium Romanum.

Scholis adhuc Rethorices, ut illius aetatis vocabulo utar, rite idemque laudabiliter Viterbii peractis, adolescens Peccius domum rusticaturus adiit, ut valetudinem quoque suam tot la boribus exagitata per otium reciperaret.

Feris autem autumnalibus labentibus, dum inter suorum amplexum omnia sibi bona a Deo auspicatur, acerba funera domum suam vexarunt, quibus eius animus afflictor miserrime. Vix enim a Collegio excesserat, cum primum frater natu maior, quocum honeste in scholis de primatu decertaverat, et conlunctissimis animis vixerat, improbo morbo praereptus, florente omnino aetate, insigni parentum amicorumque luctu, sancte decessit. — Haud ita multo post, ipsa mater, quam unice noster deamabat, Deo defixa, in filiorum complexu, mortalem vitam immortalis placide mutavit. Hoc refricato vulnere inconsolabilis Vincentius diu graviter ingemuit, atque in una eius contemplatione virtutum conquiescens, ei aeternam caelestium beatitudinem adprecatus, inter caelites aliquando cum ipsa se victurum esse sperabat. Una eius in Deo fiducia, illis temporibus, animum rexit, atque adiuvit. Eique Deus praesenti auxilio adfuit, quo confusus, et naturali perpetua animi bonitate, quae nunquam humanis casibus agitata fuit neque minuta. — Imo nullis nequaquam periculis deterritus, invictum animum a terrenis cupiditatibus alienum exhibens, mortalia contempsit atque ad caelestia unice spectavit.

Adpetente itaque novo scholarum anno, Romam a patre conductus est, ut ad philosophicos ludos animose accederet. Ipse vero, Deo unice devotus, quo tutius rebus divinis inserviret, sacrae militiae nomen dare instituit.

Constat apud omnes in Urbe omnium fuisse tunc celeberrimum Collegium, quod a Gregorio XIII P. M. iuvenibus docendis excolendisque fuerat apertum. Ad hoc, sub ductu praescriptoque sapientissimorum sodalium, qui nomen a Iesu habent, frequentissimi discipuli quotannis conveniebant ex omnibus Italiae provinciis, et dissitis undique regionibus, qui doctrinarum studio, pulerique sensu exornarentur: quotquot aetatis suae doctrinarum peritissimi haberentur, qui clari essent in pueris instituendis, illuc ad docendum vocabantur. Ut alios omittam, floruerunt illa tempestate Ioannes B. Piancianius, Andreas Carafa, et paullo post Angelus ille Secchius, qui posterior patrum memoria, sic astronomiae scientiae peritissimus aestimabatur, ut omnibus non modo Italici, sed et exteris maxime praestaret.

Hisce summis doctoribus usus, quum ingenio maxime valeret et virtutibus, omnium sibi gratiam facile conciliavit, atque ita in penitioris scientiae studio, matheseos, physicae, rerumque naturalium, quas vocant, in exemplum eluxit, ut primas in omnibus retulerit. Ita tamen mathesin arripuit, eiusque abdita studiosius

*Navita de vent's, de bobus narrat arator,
Enumerat miles vulnera, pastor oves.*

PROPERTIUS.

(1) Cfr. num. sup.

QUAESTIONES PHILOLOGICAE

Idemne "Animus,, quod "Anima,, sit.

Huiusmodi quaestio multis fortasse mira aut plane superflua videbitur; rem tamen non parvi nonnquam momenti esse demonstrare conabor; idque etiam docebit quantum linguae latinae perfectum studium etiam in rebus «biblicis» valeat, et qua de causa prudens et accuratum studium philologicum scholis sacerdotalibus pontifex maximus Leo XIII suo tempore litteris encyclicis praeceperit (1).

Sed ab initio ordiendum est.

Fere quinquaginta ante annos, ut alibi, ita etiam apud nos in Poloniae parte Russis subdita iuvenum litterarum studiosorum cohors, quae «positivistarum» dicebatur, emicuit, nihil verum esse clamans, nisi quod sensuum ope aspicere, tangi, probari posset. Quam doctrinam etiam ad fidem Dei revelatam religionemque nonnulli accommodare studuerunt; ex quibus unus disputatione, in positivistarum ephemeride (*Niwa* idest «agellus» inscribatur) excusa, prorsus hominum animos nullos esse demonstrare sibi proposuit. Quae disputatio *Mieczysław* (h. e. cerebrum et animus) inscripta est. Neque satis erat auctori argumentis physicis balbutire omnes, quae animo cuidam attribuantur actiones, cerebri atque nervorum esse fructus, sed rem sententia quoque ex libris sacris citata fuleire est ausus. Quam sententiam ex 1. Levitico (XVII, 11) eripuit, ubi haec legimus verba: «Anima carnis in sanguine est»; quae quam magna pervicacia recitasset, en, inquit, ipsa Scriptura sacra animam existere negat.

Iam, opinor, claret, quare quaestio animi animaeque, quae in studiis latinis neglegi et praeteriri solet, digna sit, quae disceptetur.

Non est negandum in multis linguis exculitis recentibus duo existere vocabula, quorum synonymica ratione alterum pro altero usitari solet, ut in lingua germanica scimus esse *Geist* (animus) et *Seele* (anima), Polonorum aut Russorum lingua *duch* et *duza*. Idem etiam in lingua latina invenimus, in qua etiam anima saepe pro animo ponitur. Sed alia res est miscere verborum significationem in oratione neglecta aut sermone vulgari, alia lis in disceptatione rationali aut philosophica uti, id quod iam in ipsis his linguis, quum res accuratius est distinguenda, clarescit. Verum est in lingua germanica dici *die Seele* (pro *der Geist*) *des Menschen* est *unsterblich*; nemo tamen exculsus dicet *die Eelenwelt* pro *die Geisterwelt*; simili modo Polonus aut Russus dicit *duza* (pro *duch*) *czetwieka niesmiertelna*, neque tamen dici potest *duza ojca* *mu sie pokarata*, sed *duch ojca* *mu sie pokarat* (non anima patris, sed animus ei apparuit). Iam inde sequitur etiam in lingua latina eiusmodi mixtionem et mutationem vocabulorum apud auctores nobis occurrere posse, ubi res accuratam eorum distinctionem non exposcit. Sed ne ab iis quidem anima pro animo usurpatur, si orationis sensus, ut significatio accurate distinguatur, postulat. Innumerabilibus exemplis rem demonstrare est. Si quis dubitet,

indicare possumus. Hic satis esto citare aliquot praestantiores auctorum locos, ut Ciceronis: «Qui non modo *animum* integrum, sed ne *animam* quidem puram conservare potuisset» (*Ver.* V, 58. 134); aut eiusdem: «Credo deos *immortales* sparsisse *animos* in corpora humana,» aut Sallustii: «*Animi* imperio, corporis servitio magis utimur; alterum nobis cum dis, alterum cum beluis commune est» (*Coniur. Cat. cap. I*); aut cuius nomen, non sententia memoria mea excidit: «Difficile est *animum* perducere ad *contemtionem animae*».

Nonne ex illis exemplis facile conici potest, quam validum discrimen inter *animum* et *animam* apud perfectae artis cogitandi compotes scriptores regnaverit?

Nonne videmus voce «*animi*» significari illam hominis partem, quae etiam ab eius corpore assumpto, mortuo, seiuncta aeterna remanet, vivit, ut inter alios etiam ab Sallustio (*Bel. Iug. c. 1*) docemur: «Corporis et fortunae honorum, ut initium, sic finis est — *animus* incorruptus aeternus rector humani generis....»?

Quid igitur deinceps anima? Id nos praeter alios Vergilius distinctius monet (*Aen.* IX, 349): «*Purpuream vomit ille animam*»; id quod alio loco (IX, 414) ita exprimit: «*Vomens de pectore calidum flumen*». Est igitur anima pro sanguine, qui fons vitae terrestri, qui corporis vis vitalis est, posita; quae vis etiam beluae iam necatae aliquod tempus corpus movet, ut in gallina, aut vitulo, aut ove non solum ego puer, sed alii, opinor, animadvertere potuerunt; id quod Senecae sententiam in memoriam revocat: «*Animantia quaedam *animum* habent, quaedam tantum *animam**».

Re ita soluta, iocose mihi, sed vere, addere liceat illum supra memoratum iuvenem «positivistam» nomine salvo nostratem, qui *animum* scripto suo auferre conatus erat, posteriore tempore in «spiritistam» mutatum, cum Eusapia illa Paladino migravisse et hominum curiosorum coetui mortuorum animos ostendere conatum esse, qui animi negationem eius praeteritam ulciscentes, prodire noluerunt.

Varsaviae Polonorum,

IOSEPHUS WARNER.

IN BACCHANALIA

(Elegia)

I.

Cantibus adveniunt tandem sollemnia Bacchi:

Vos, pueri, saltus, vos, iuvenesque, date.

Ingens fit strepitus, pulsantur tympana, plebsque

Indulget vino, lusibus atque iocis.

Tollitur immodicus, turba strepitante, cachinnus:

Per plateas, vicos ludicra verba volant.

En temulentus adest opifex trepideque labascit;

Exagitant pueri, probra nefanda vomit.

Festinas recta tremebundus tendere limen;

Iam personati mordicus exstimulant.

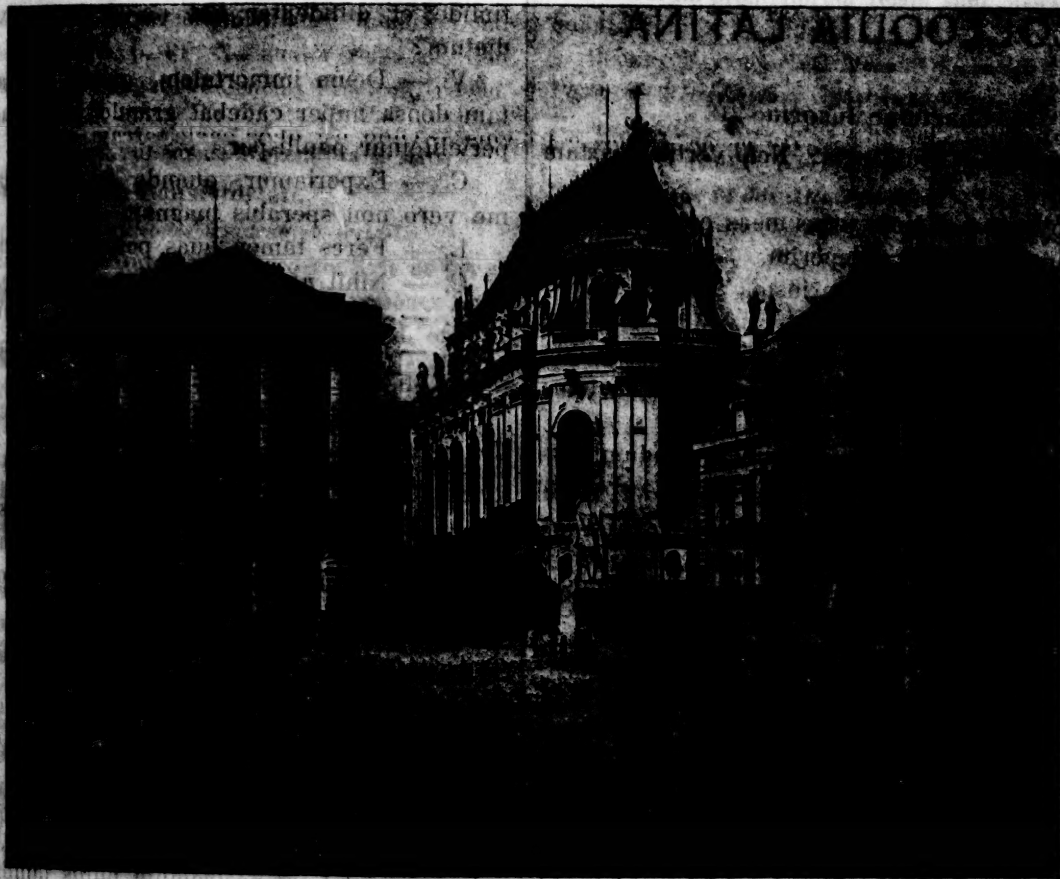
(1) Conf. *Vox Urbis*, N. VI, a. MDCCCXVI.

VERSALIENSES AEDES

Versaliarum urbs, undeviginti circiter millia passuum a Gallorum urbe capite distans, ineunte saeculo XVII parvum oppidum etiamtum erat, ubi Ludovicus rex, huius nominis XIII, venatoriam insulam sibi condidit. Ludovico autem XIV situs ille tam amoenus visus est, ut ordinarium domicilium suum ibi ponere constituerit. Celeberrimis igitur artificibus undique accersitis, brevi pagum in splendidissimum rus, magnificentissimasque ae-

est in venationis subiectum septum adspectus, ut vix oculis definiatur.

Horti, iuxta lineas Le Nôtre architecti instituti, arboribus directo ordine consitis iucundisque luculis affluunt, vasibus, statuis fontibusque exornatis, quibus aquas alveus studiose manufactus suppeditat. Huius ad septem triones castrum *Magni Trianon*, marmore per omnes parietes inducto, a Ludovico XIV et ipsum aedificatum est; proximeque, ad orientem versus, Ludovicus XV *Parvum* posuit *Trianon*, ab infelici illa Maria Antonia,

VERSALIENSIVM AEDIVM PROSPECTVS.

des commutavit, tam magnum auri pondus in perficiendo opere impendens, ut non immerito a scriptore quodam divitiarum abyssus nova haec regia domus vocaretur.

Aedes, in quibus Arduinus Mansard et Carolus Lebrun ingenium et virtutem suam explicarunt, edito loco extolluntur, nec valde speciosae apparent adveniendi ex armorum, quod vocant, foro, a quo per amplam aream separantur in aliquot cavaedia divitum, quorum praecipuis *Honoris*, *Administrorum*, *Marmoris* nomen. Haec insula ex latericiis parietibus a Ludovico XIII, ut diximus, exstructa adhuc conspicitur; quod si recentioribus aedium partibus maiestate longe cedit, ad occidentem vero solem solarium praebet, ex quo tam amplius variusque

Ludovici XVI regis uxore, singulari arte deinde excultum.

Quamquam, interior Versaliensium aedium centralis pars, eaque omnium maxima, quamlibet expectationem magnificentia vincit: ibi atria, exedrae, peristyllia, sacrarium, theatrum, pinacotheca; quorum parietes et camerae abacis, tectoriis operibus (ipsisque plerumque deauratis) redundant; ibi pavimenta sectilia, tessellata, vermiculata, sculpturata; texta et supellectilia maximi pretii; ita ut Solis-regis veram sedem iure hanc et facile dixeris.

Atqui rerum eversio quae, exeunte XVIII saeculo, contigit, huiusmodi thesauros non semel profanavit corruptique; regiaeque Gallorum familia d. VI mens. Octobris MDCLXXXIX fere per vim erepta inde est,

peripexit, ut omnes aequales superaret. Quum vero poeticam artem in primis colere et praestare omnes pernoscerent, hic passim sermo inter socios serebatur, unum Peccium sua aetate demonstrare possim et mathesin simul arripere posse et vinculo quasi sororio devinctas sibi mutuum auxilium exhibere.

Nec suus quoque eloquentiae deerat honos. Sed eius dicendi facultas haud leiuna erat et nuda, sed aspersa et distincta multarum rerum iucunda quadam varietate, quae rarissime in pueris adest. Vel illo tempore rapide mente arripiebat, animoque referebat italicos poetarum cantus, eosque sub doctissimo magistro cum exquisitissimis Homeri aut Horatii carminibus eleganter comparabat, quorum lectissimos locos, pro re nata, de vera iam aetate, memoriter carius recitabat. Vere eloquens videbatur, si eloquentia est, uti a Tullio definitur, *capitosa loquens sapientia*.

Quoniam tempus et res ipsa me monet, arrepta occasione, vel honoris gratia, libenter memorabo suavissimum itemque doctissimum Franciscum Maneram, domo Neapolitana, atque illa aetate studiorum praefectum. Hic benigno hospitio identidem excipiebat electissimos quosque Collegii Romani alumnos, qui penitioris cultu italicis sermonibus elegantias cuperent, eosque peculiari diligentia erudiebat, atque assiduus scribebat legendique ex rationibus sermonem patrium acerrime per otium procurabat. Experfecto ingenio donatus, idemque laboris patientissimus, illam sibi doctrinam comparaverat, ex qua sententiarum et verborum copia efflorescit. Illustriores nostrorum historicorum narrationes cum veteribus componebat; neque minus delectabatur quum Vergilianas atque Horatianas sententias suavisimis Aligherii, Petrarchae atque Tassi luminibus hilararet.

Eius studium atque benevolentia nunquam ex alumnorum memoria excessit, atque felix egregii hominis institutio ab omnibus memorabatur, nec annis labentibus imminui potuit. Quibus rebus, insigniter triennio studiorum expleto, ut eius merita clarius explenderent, quamque virtus haberet laudem, summi Collegii magistri sententia statutum est, ut Peccius de studiis optime susceptis, causam diceret. Dolendum sane, quod valetudine prohibitus, a scholis ei fuerit antea discedendum, quam de omnibus thesibus ex universa philosophia desumptis disputaret.

Bonis enim artibus fovendis tantum erat ut qui princeps inter aequales studiis exstaret, quibus fuisset instructus, propositis anniversario certamine, eleganter ac publice traderet in omnium exemplum (1).

Haud abs re erit, ut quisque pietatem indicet adolescentis eiusque in scribendo perspicuitatem atque eloquentiam, deferre inscriptionem latino sermone exar-

(1) Placeat in medium referre nobile honoris documentum:

« Collegium Romanum Societatis Iesu.

« Fidem facimus praestantem invenem Ioachimum Pecci, per triennium in hoc Athenaeo Gregoriano philosophiae studio vacasse, in eoque adeo proficere, ut iudicio doctorum decurialium dignus habitus sit, qui de selectis ex universa philosophia thesibus, labente anno scholae 1890, publice disputaret. Cum vero id perficere ab infirma valetudine fuerit prohibitus, rem ipsam nostris huius libris testatum volumus, atque optimae aetatis adolescentem benemerita laude et elogio prosequimur. — Datum in Collegio Romano 30 Decembris 1890.

FRANCISCUS MANERA, S. I.
Studiorum praefectus.

tam, quam hic in honorem Augustae Dei Matris insculpendam curavit: « Mariae Sanctae Deiparae ab angelo salutatae, templum hoc, quod positum inferius secus fontem, eminere olim minus poterat, Caietanus Pasqualis, fundo a gente Peccia tributo, aere a Carpenetensibus collato, in altiori et amoeniori hoc loco erexit an. MDCCCXXVII.

(Ad proximum numerum).

SUBALPINUS.

PAROEMIA SIVE ADAGIA

Mare caelo miscere.

Proverbialis hyperbole pro eo adhibetur quod est omnia perturbare, nihilque non facere. T. Livius: « Quid est quod caelo terram, caelum terrae misceant? » Idem alibi: « Quid tandem est cur caelum et terras misceant? » Iuvenalis:

... Clam: licet et mare caelo
Confundas, homo sum.

Lucianus in Dialogo Promethei et Mercurii: Quid igitur, ait, oportebat ea gratia, terrae, quod dici solet, miscere caelum?

Vergilius in V. Aen. de Iunone omnia tentante, miscuisse scribit maria omnia caelo, atque paulo diversius in lib. XII:

... Non si tellurem effundat in undas
Diluvio miscens caelumve in tartara solvat.

Non dissimili figura usus est Aristophanes in *Lysistrata*. Plutarchus autem in *Vita Romuli* sic usurpat, ut caelum terrae misceant, qui ex hominibus deos, ex iis homines faciunt, et quae sunt hominibus fabulantur de diis.

Miscere sacra profanis.

Consimili figura dixit Horatius: *Miscebis sacra profanis*; id est: Nihil non facies. Confundis fasque nefasque.

Apud veteres multum erat discriminis inter res hominum, ac res deorum; adeo ut Homerus etiam vocabula discernat, quibus dii consueverunt uti, a vocibus humanis; et Pythagoras a quibusdam abstinere iusserit, quod numinibus essent consecrata. Unde, qui nihil habent pensi, quique nihil non audent, miscent sacra profanis.

Sub lapide scorpio.

Admonet adagium cavendum esse, ne quis apud captiosos et calumniosos temere loquatur: quidquid enim attigerit, periculum esse ne mordeatur. Constat enim scorpius solere sub saxis cubitare; quae si quis tollat incautius, fit ut, ictus, vulnus accipiat. Conveniet et in morosos, qui quidvis causari solent; vel in pigros, qui frivola quaedam praetextentes suffugiunt laborem.

Adhibuit Sophocles, atque etiam Aristophanes.

EX SACRIS CONGREGATIONIBUS ROMANIS

SENTENTIAE NOVISSIMAE SELECTAE

Ex Congregatione Concilii.

De Communione in Ecclesiis non parochialibus etiam Regularibus die Paschalis Fidelibus administranda.

Quum quaesitum a Sacra Congregatione Concilii fuisset, an, post decretum de quotidiana SSmae. Eucharistiae sumptione, cuius initium: «Sacra Tridentina Synodus», servanda adhuc sit lex, qua prohibetur quominus die Paschalis in ecclesiis non parochialibus, praesertim regularibus, devotionis etiam causa, SSmae. Eucharistiae Sacramentum administretur; SSmus. Dominus noster Pius d. p. PP. X, audita relatione Emi. Cardinalis S. Congregationi Concilii Praefecti, responderi iussit: *Negative*.

(Ex decr. d. xxviii mens. Novembris MCMXII).

Ex Congregatione Consistoriali.

Decretum circa actiones scenicas in ecclesiis.

Postremis hisce annis haud raro contigit ut per cinematographa et projectiones, ut aiunt, actiones quaedam scenicae in ecclesiis haberentur. Quod, etsi pio iuvandae religiosae fidelium institutionis desiderio peractum fuerit, visum tamen est periculis atque incommodis facile locum dare. — Quum itaque nonnulli Sacrorum Antistes ab Apostolica Sede quaesiverint utrum eiusmodi usus tolerari posset an potius cohiberi deberet, ad Emos. S. Congregationis Consistorialis Patres delata res est. Porro hi considerantes, aedes Deo dicatas, in quibus divina celebrantur mysteria et fideles ad caelestia et supernaturalia eriguntur, ad alios usus et praesertim ad scenicas actiones etsi honestas piasve agendas converti non debere, quaslibet projectiones et cinematographicas repraesentationes prohibendas omnino esse censuerunt. SSmus. autem D. N. Pius PP. X sententiam Emorum. Patrum ratam habuit confirmavitque, atque edidit generale decretum, quo ea agi in ecclesiis prohiberetur, die x mens. Decembr. MCMXII.

Ex Congregatione de Disciplina Sacramentorum.

Iurium.

— Ordinarii permittere possunt per modum actus, ut sacrosancta missa extra locum sacrum, privatis in domibus, celebretur ex iustis et rationalibus causis, non tamen in cubiculo, sed in loco decenti, servatisque aliis de iure servandis et gratis omnino quocumque titulo.

— Ex iusta pariter et rationabili causa Ordinarii permittere possunt, ut parvulis, praeterquam quod instante mortis periculo vel urgenti infirmitate, domi baptismatis sacramentum administretur.

— Item ex iusta et rationabili causa Ordinarii permittere possunt, ut male affectis valetudine, qui domo egredi nequeant et sacram Communionem ob devotionem petant, cum praesertim in aliqua parocchia plures petant, vel aliquis petat frequenter, S. Eucharistia pri-

vatum, seu non observatis Ritualis praescriptionibus, ab ecclesia domum deferatur, servato saltem ritu proposito a Benedicto XIV in Decreto *Inter omniagenas*, 2 Febr. 1744, § 23, scilicet: «Sacerdos stolam semper habeat propriis coopertam vestibus; in sacculo seu bursa pyxidem recondat, quam per funiculos collo appensam in sinu reponat; et nunquam solus procedat, sed uno saltem fidei, in defectu clerici, associetur».

(Ex decr. d. xxiii mens. Decembr. MCMXII).

Ex Congregatione Indicis.

Per decr. d. xx mens. Ianuarii MCMXIII in Indicem librorum prohibitorum relata sunt opera quae sequuntur:

BEGEY e FAVERO. *S. E. Mons. Arcivescovo L. Puecher-Passavalli, Predicatore Apostolico, Vicario di S. Pietro. Ricordi e lettere (1870-1897)* - Milano, Torino, Roma, 1911.

KARL HOLZHEY. *Kurzgefasstes Lehrbuch der speziellen Einleitung in das Alte Testament*. - Paderborn, 1912.

LASPLASAS. *Mi concepto d'l mundo*. Libro tercero: *El mundo y el yo humano*. - San Salvador, 1911.

— *Discurso sobre la filosofia*. Resumen de «Mi concepto del mundo». - Barcelona, 1912.

45 *Thesen zur Gewerkschafts-Enzyklika «Singulari quadam»* von Ghibellinus und Germanicus. Seiner Eminenz, dem Herrn Kardinal Kopp, Fürstbischof von Breslau und Seiner Exzellenz, dem Herrn Kultusminister Trott zu Solz ehrerbietigst zugeeignet. - Herford in Westf., 1912.

VALERIANO FERRACCI. *Cenni biografici della Serva di Dio Paola Mandatori-Sacchetti*. Roma, 1905. (Decr. S. Off. 28 Aug. 1912).

Ex eodem decreto notum fit Aloysium Izzof, Th. De Cauzons et Valerianum Ferracci decretis, quibus quidam eorum libri prohibiti sunt, laudabiliter se subiecit.

Ex Congregatione pro Negotiis Ecclesiasticis extraordinariis.

Declaratio circa Indultum de abstinentia et ieiunio pro America Latina.

Proposito dubio, utrum Indultum d. i Ianuarii MCMX de abstinentia et ieiunio pro America Latina vim quoque habeat in omnibus Antillis et ceteris insulis maris Caraibici, SS. D. N. Pius d. p. PP. X, respondendum decrevit: «*Affirmative*», ad normam Declarationis authenticae d. xvi Augusti MDCCCXCVIII, qua Litteras Apostolicas *Trans Oceanum* etiam in memoratis insulis vigere edicitur; quoad usum, vero, privilegiorum seu indultorum servandam esse quoque Declarationem d. xiii Decembris MCMXI.

(Ex decr. d. x mens. Decembris MCMXII).

Ex Congregatione de Religiosis.

Dubium quoad indulta abstinentiae et ieiunii relate ad Religiosos.

Utrum in indultis apostolicis, quibus mitigationes vel dispensationes conceduntur ab abstinentia et ieiunio in regionibus intra et extra Europam, praesertim in

deliciarum locum cum patibulo, parvo tempore post, commutatura. Illuc rediit Napoleon; nemo vero post eum Versalienses aedes habitavit; quae, in museum nunc conversae, antiquum aulicum splendorem raro tantum resumere videntur; quum scilicet Galliae populi legati atque senatores eo conveniant, ut summam reipublicae dignitatem suis suffragiis eligant; quemadmodum proximo quoque Ianuario mense factum est.

I. F.

COLLOQUIA LATINA

Chartulae Imperiae (1).

VALERIUS. — Quid agis? Non vertis chartam indicem?

LUDOVICUS. — Volo prius meas computare, ne plures aut minus acceperim.

V. — Bene, sed plus iusto.

L. — Quare?

V. — Non est, ut lox laus, sed ut vicem tuam amittas, et transeat ad sequentem: cede folio.

L. — Non faciam, quandoquidem nondum protuli indicem.

V. — Minus facis, Marcio!

L. — Quid tu dicis, iudex?

MANRICUS. — Profecto ignovo, quid sit in hoc facto stultitia.

L. — Qualem iudicem nobis praefecimus sine iudicio, Marcio? Hae oculus?

V. — Quid ergo fiet?

L. — Quid tandem? Nisi ut mittamus quemquam Romanum, qui hac de re afferat nobis consultum aliquod Supremae Curiae iurium tribuendorum?

CLAUDIUS. — Misce omnia, et rursum impertire.

THEODORUS. — O qualem ludum mitto de manibus! Non obveniet mihi hodie similis.

C. — Misce probe isthaec folia, et praebeto singulis attentius.

V. — Augeo sponsonem.

T. — Num non praedixi, non habiturum me hodie in manibus ludum illi parem? Cur ego ludum vel aspicio oculis?

V. — Recipis ne auctam sponsonem, Ludovice?

L. — Recipio, et rursum augeo.

V. — Quid tu speras me ferocibus tuis verbis protelare? Non concedo.

L. — Effare tandem semel et expedite: admittis ne?

V. — Etiam, et quidem libentissime: et animus instigat me tali ludo maiore pretio certare; sed istud inter amicos sufficit.

(1) Cfr. num. sup.

T. — Quid vero me non computatis inter vivos? Adeo nulla est mei intentio?

M. — Quid igitur tu ad haec, homo morosus?

T. — Licet fortuna non mihi secundet, augeo tamen mea ex parte depositum.

L. — Quid tu, Claudii?

C. — Nunc me tu consulis, posteaquam tua opera depositum crevit in immensum? Ego incrementum hoc meo hoc ludo sustinere non sim ausus.

V. — Responde affirmative, soci mi.

C. — Non habeo quod sic respondeam, sed valde ambigue, et dubitanter, et cunctabunde, et timide, et diffidenter. Est ne sic satis expresse dictum?

V. — Deum immortalem, quanta copia! Non tam densa nuper cadebat grando! Sed quaeso te, periclitemur paullisper.

C. — Experiamur, quando ita tibi placet; a me vero non sperabis magnam opem.

L. — Feres tamen quas poteris suppetias.

C. — Nihil necesse id habes admonere.

T. — Atque plane; nos enim victi sumus.

V. — Vicimus denarios quatuor. Adde quinque asses. Misce.

C. — Quid ad hanc provocationem dicis, Ludovice?

L. — Quid dicam? Fugio.

C. — Tu perdidisti proximum ludum; sine nos hunc arbitrato nostro perdere. Sentio enim me esse inferiorem, sed substinendum est, quandiu aliquid video superesse virum.

V. — Quid? Recusas?

C. — Quinimo addico.

M. — Tu, Valeri, non nosti hunc Claudium? Superiorem quum habet ludum, ita solet calidos provocatores illectare in suum rete. Vide, ne quo temere progrediaris ubi tenearis irretitus.

V. — Divum fidem! Quomodo potuisti divinare solum mihi folium postremum huius familiae?

C. — Nulla equidem ei divinatio qui videat nescire te ludum ad victoriam scienter accommodare; sed folia iacere absque arte, ubi sors tulerit, ratum nihil interesse quid prius, quid posterius mittas, quid socius aut adversarii iecerint, quae retinuerint.

T. — Faciamus, quaeso, tandem ludendi finem. Omnium rerum est satietas; etiam voluptatum.

C. — Et ego defessus sum in sedendo: assurgamus aliquantisper.

V. — Sit; atque Manricus capiat testudinem hanc et aliquid nobis cantillet.

M. — Quid tandem?

V. — De ludo quidpiam.

M. — Carmen Vergilii?

T. — Deus meliora! Vergilii versibus aptare modos!...

VIII. - Octava et nona lectio SS. Nerei et Sociorum Martyrum, S. Matthaei Apostoli et Evangelistae, ac Dedicationis S. Michaëlis Archangeli suntne uniendae quando legenda sit nona lectio feriae aut Dominicae? — *Resp.* Affirmative quoad lectiones tantum SS. Nerei et Soc. Martyrum ac Dedicationis S. Michaëlis Archangeli.

IX. - Quo colore utendum est in festo Commemorationis Omnium Sanctorum S. R. E. summorum Pontificum? — *Resp.* Servetur antiqua praxis Patriarchalium aliarumque ecclesiarum Urbis in quibus adhibetur color rubeus.

(Ex decr. d. vi mens. Decembr. MCMXII).

Quo titulo honoris gaudeant Capitulares almae Domus Lauretanae.

Ex documentis authenticis exhibitis ac mature expensis constitit Canonicos, Beneficiatos, Capellanos Basilicae et almae Domus Lauretanae etiam honorarios, Familiares Papae nuncupari et esse; qua tales vero non recenseri inter Praelatos neque inter Cubicularios aut Capellanos Summi Pontificis; ideoque non gaudere horum coetuum titulis et privilegiis.

(Ex declarat. d. xi mens. Decembr. MCMXII).

DIARIUM VATICANUM

(Mense Ianuario MCMXIII).

Coram SSmo. admissiones.

Practer Purpuratos Patres, Urbanos Antistites aliosque viros, qui sui quisque muneris gratia Pontificem de more adierant, peculiari nota digni sunt iuxta admissionis diem: Exterarum civitatum legati apud Apostolicam Sedem omnia in novum annum offerentes; De Leiningen, Comes; Melania Meternich de Iohannisberg, Princeps foemina; Maria Theresia Ledochowska, Comitissa; De Rignon, Comitissa; Ioseph de Sanmarzano, Comes; Philippus Lancellotti, Princeps Urbanus, eiusque familia; Alexander Skzynno-Skrzynski, Comes, ex Austrorum Hungarorumque legatione apud Apostolicam Sedem; Ernestus Schönberg-Roth-Schönberg, Dynast; Camillus Rospigliosi, Princeps Urbanus, eiusque familia; peregrinorum manus ex Opificum Germanorum Societate; Raphaël Errazuris Urmeneta, Chilensis reipublicae legatus cum uxore et liberis; Aloisia de Lardere!, Comitissa, cum Henrico filio; Collegii Germanici-Hungarici de Urbe alumni ac moderatores; Ioannes Borghese, Princeps Urbanus; D'Erp, Dynasta, legatus extraordinarius atque administer cum omni potestate civitatis Belgarum apud Apostolicam Sedem; Antici Mattei, Urbana princeps foemina; Olgierd Czartoryski, Princeps, eiusque uxor; Von Jagow doctor, rerum ad externos in Germania administer; Petrus Iosephus De Rada y Gumio doctor, a Secretis Peruvianae legationis apud Apostolicam Sedem; De Bomarzo, Dux, eiusque familia; Giustiniani-Bandini, Urbanus Princeps, eiusque familia; Carmelus Arango doctor, Columbianae civitatis administer apud Apostolicam Sedem; Franciscus Serlupi-Crescenzi, Marchio; De Bertier, Marchio; Turena e regali genere Comitiss; De Sancta Severina, Neapolitanus Dux.

Pontificiae electiones.

Provisio Ecclesiarum. — Per decreta S. Congregationis Consistorialis SSmus. D. N. Pius PP. X has quae sequuntur ecclesias de proprio pastore providit, scilicet: Metropolitanae ecclesiae Strigoniensi praefecit r. m. d. Ioannem Csernsch, hactenus archiepiscopum Colocensem et Bacsiensem; archiepiscopali ecclesiae Cusentinae sac. Thomam Trussoni, vicarium generalem Comensem et canonicam ecclesiae cathedralis; cathedrali ecclesiae Lugosiensi Rumenorum sac. Valerium Traianum Frentin, presbyterum eiusdem dioecesis, ibique vicarium foraneum; cathedr. eccl. Baniolucensi r. p. Iosephum Garie, in saeculo Stephanum, Ordinis Fratrum Minorum Unionis Leonianae, provinciae Bosnae-Argentinae; titulari ecclesiae episcopali Amisensim r. m. d. Franciscum Di Costanzo, iam episcopum Monopolitanum; cathedrali ecclesiae Catalaunensi sac. Iosephum Mariam Tissier, vicarium generalem Carnutensem.

Brevibus autem Apostolicis nominati sunt: R. p. d. Dominicus Tappuni episcopus titularis eccl. Bathnensis et auxiliaris Patriarchae Antiocheni Syrorum; r. p. Ladovicus Martrou e Congregatione S. Spiritus, episcopus tit. eccl. Corycensis et Coadiutor cum futura successione Vicarii Apostolici Gabonensis in Africa centrali; r. d. Andreas Leontius Iosephus Eloy, alumnus Seminarii Parisiensis pro missionibus ad externos, episc. tit. eccl. Magydensis et Vicarius Apostolicus Tomkin meridionalis, r. d. Victor Carolus Quinton, alumnus Seminarii Parisiensis pro missionibus ad externos, episc. tit. Larandensis et Coadiutor cum futura successione Vicarii Apostolici Cocincinae Occidentalis; r. p. d. Iosephus Hirt, nunc episcopus tit. Thevestinus et Vicarius Apostolicus de Victoria Nyanza meridionali, Vicarius Apostolicus novi Vicariatus de Kivu in Africa; r. p. Cletus a Baltaggia, in saeculo Vincentius Peior, Ordinis Fratrum Minorum Capulorum, episcopus tit. eccl. Lyrbensis et Coadiutor cum futura successione Vicarii Apostolici Sophiae et Philippopolis.

Nominatio Praefecti Apostolici. — R. p. Iosephus Reiners, e Societate Verbi Divini de Steyl, Praefectus Apostolicus novae Praefecturae Apostolicae de Nygata in Iaponia nominatus est.

Varia.

Die xiv mens. Ianuarii MCMXIII in Xystino Sacello Pontificia Cappella habetur ad exsequiis fuus celebrandum Luitpoldi Principis Bavariae regnum regentis, recens vita functi.

ANNALES

Balkanicae res.

Quae in Turcarum imperio fiunt ea sunt, ut omnium Europeanum nationum mentem atque consilia occupent. De Balkanica enim quaestione citius solvenda, ne reliquae Europae pax turbetur, solliciti sunt omnes: hinc legati, Londini, uti alias diximus, congregati; inde gubernia, quibus stetit tandem una sententia, apud Turcarum administratos simul urgendi, circa propositos a victoribus pacis terminos, ad remissionem. Re quidem vera huiusmodi libellus exhibitus est, exostulans Adrianopolis urbis Balkanicis foederatis populis deditionem, utque ipsis exterarum Europeanum gentium guber-

America Latina, comprehendantur familiae Religiosae ibi degentes? — *Resp.* I. Affirmative quoad abstinentiam et ieiunium a lege Ecclesiae generali praescripta, nisi ab indulto excludantur Religiosi. — II. Negative quoad abstinentiam et ieiunium a propriis Regulis et Constitutionibus statuta, nisi in indulto expresse de hac dispensatione mentio habeatur. Non servantes igitur huiusmodi abstinentiam et ieiunium, transgrediuntur quidem Regulam et Constitutionem, non autem legem Ecclesiae, ideoque culpam tantum et poenam incurrunt a Constitutionibus vel Regulis statutam. — III. Quoad vero Religiosos in America Latina degentes, standum novissimo Indulto per Secretariam Status concessio, die 1 mens. Ianuarii MCMX.

(Ex decr. d. 1 mens. Septembr. MCMXII).

Dubium circa Religiosos votorum solemnium degentes ad tempus extra claustra.

Utrum Religiosus, habitu regulari dimisso, extra claustra ad tempus degens indulto apostolico, cum facultate ab episcopo obtenta celebrandi Missam et alia opera sacerdotis propria peragendi, subsit eidem Ordinario, ita ut episcopus habeat in eum iurisdictionem et auctoritativam et dominativam potestatem, quamvis in Rescripto deest consueta formula: «Ordinario loci subsit in vim quoque solemnium obedientiae voti?» — *Resp.* Affirmative, facto verbo cum Sanctissimo.

(Ex decr. d. 1 mens. Septembr. MCMXII).

Ex Congregatione Rituum.

De Oratione Dominica et aliis Officio Defunctorum praestitendis.

Proposito dubio: «An ante Vesperas Defunctorum praestitit debeant *Pater* et *Ave*; et ante Matutinum *Pater*, *Ave* et *Credo*?» *resp.* «Affirmative, quoties Vesperae aut Matutinum Defunctorum separatim ab Officio divino recitentur».

De Communionem infirmorum in Monasteriis claustrae papalis.

In defectu Confessarii vel Capellani, tertius sacerdos, etiam regularis, licet sine socio, legitime vocatus de licentia episcopi, qui pro hac licentia nomine ipsius episcopi concedenda etiam abbatissam seu superiorissam habitualiter designare poterit, sacram Communionem infirmis valeat deferre Religiosis, quae ad ecclesiae orates descendere nequeunt. Oportet autem ut quatuor religiosae maturae aetatis, si fieri possit, ab ingressu in claustrum usque ad egressum, sacerdotem comitentur, qui sacram pyxidem aliquas consecratas particulas continentem deferre, sacram Communionem administrare, reverti ad ecclesiam, eandemque sacram pyxidem reponere debet, servatis rubricis a Rituali Romano pro Communionem infirmorum statuti.

(Ex decr. d. 1 mens. Septembr. MCMXII).

Dubia varia.

I. - In novis rubricis, tit. x, num. 2, Missae votivae aut privatae pro defunctis prohibentur in feria in

qua anticipanda vel reponenda est Missa Dominicae. Quaeritur: Quid intelligendum in verbo «reponenda»? *Resp.* Dicitur Missa reponenda, quae Dominica praecedenti, ob occursum nobilioris Officii, celebrata non fuit; et in casu, Missae votivae et privatae defunctorum prohibentur in illa feria in qua prima vice resumenda est Missa Dominicae.

II. - Si prima dies libera mensis sit sabbatum, et in eo fiat de S. Maria in sabbato, Missa principalis debetne esse de S. Maria, vel pro defunctis? Quid vero si impedita fuerit Missa Dominicae praecedentis? — *Resp.* Celebranda est Missa principalis de S. Maria in sabbato, etiam in casu quo impedita fuerit Missa Dominicae praecedentis. In ecclesiis autem cathedralibus et collegiatis, post Primam et extra chorum, celebranda est sine cantu Missa pro defunctis.

III. - In ecclesiis quarum titulus est S. Ioseph, et in locis in quibus S. Ioseph usque nunc tamquam patronus principalis celebratur die 19 Martii, festum patronale aut titolare servandumne adhuc est ipsa die 19 Martii, seu potius in Dominicam III post Pascha reponendum? — *Resp.* Festum de quo in casu convenientius in Dominicam III post Pascha reponatur: nisi speciales habeantur rationes illud in sua die 19 Martii retinendi.

IV. - In kalendaris dioecesanis reformatis quaedam festa particularia et non stricte propria suppressa sunt, quorum Officium vel ex Proprio dioecesano, vel ex appendice Breviarii pro aliquibus locis desumebatur. Quaeritur: Quodnam Officium adhiberi debet in ecclesiis ubi eiusmodi festa sint stricte propria, ac retinenda vel ratione tituli, vel patronatus, vel reliquiae insignis? Recitandumne adhuc est Officium in dioecesi suppressum, vel potius ad Commune recurrendum? — *Resp.* Adhibeatur Officium hucusque recitatum cum respondente Missa.

V. - In vigiliis S. Mathiae Apostoli, S. Matthaei Apostoli et Evangelistae et S. Thomae Apostoli, prima in Quadragesima, ceteris in feriis Quatuor Temporum occurrentibus, licetne Missam privatam celebrare vel de festo occurrenti, vel de feria maiori, vel de vigilia? — *Resp.* Affirmative.

VI. - Si eadem die 27 Iunii occurrant vigiliae S. Iohannis Baptistae et SS. Apostolorum Petri et Pauli, Missae privatae poteruntne esse vel de festo occurrenti, vel de alterutra vigilia? — *Resp.* Affirmative.

VII. - Attenta praesertim rubrica tit ix, num. 4, in locis ubi habetur Patronus principalis tum oppidi seu civitatis, tum dioeceseos, tum provinciae, tum nationis, debentne singula festa sub competenti ritu Patronis proprio celebrari? — *Resp.* Affirmative; etiam quoad Patronum dioeceseos, dummodo hucusque festum eius per totam dioecesim, in locis quoque peculiarem Patronum habentibus, celebratum sit sub ritu duplici et classis cum Octava.

— d. XXVI Neo-Eboraci in aërea ferrivia cur-
rum occurus fit. Ex viatoribus unus necatur,
plures sauciantur.

— d. XXVIII annorum gravis, post diuturnum
morbum, Vindobonae unanimi cum Austrorum luctu
supremum obit diem Ran'erus, Magnus Dux, regiae
domus Nestor. Mediolani ortus erat d. XI mens. Ia-
nuarii MDCCCXXVII; fuitque vir multae doctrinae
atque etiam bellica virtute praeclarus.

— Madriti eadem die moritur Sigismundus Moret,
publici coetus legibus in Hispania ferendis praeses,
ac liberalis quae dicitur factionis princeps, iamque
pluries gubernio praefectus. Gadibus natus erat
an. MDCCCXXVIII; iurisprudentiae doctor, multa
opera historica atque civilis disciplinae reliquit.

— d. XXXI Neo-Eboraco nunciatur Steiner, Ae-
gyptiorum antiquitatis doctor, magnam illam mar-
moream sphingem explorans, vacuum invenisse
magnamque templum in ea Soli dicatum.

LIBRI RECENS DONO ACCEPTI

*Sociorum et lectorum in mentem revocamus, libros
recens editos atque ad nos missos, ut in Voce Urbis eo-
rum notitia detur, neque hoc ipso a nobis commendari,
neque opus administratorem nostrum, nisi contra aperte
declaretur, venundari. Si quis alterum eorum sibi cu-
piat, petat necesse est ab editore, quem semper indi-
cimus.*

P. GAUTHIER. *Promenades parisiennes*. Croquis et Fan-
tasies. — Lutetiae Parisiorum edid. Bloud et Soc.,
ad forum Sancti Sulpitii, 7. (Ven. lib. 3,50).

P. GILLET. *L'educazione della virilità cristiana*. Tra-
duzione dalla terza edizione francese. — Romae edid.
Desclée et Soc. (Ven. lib. 2,75).

L. CELIER. *S. Carlo Borromeo (1538-1584)*. — In-
didem. Ven. lib. 2.

AENIGMATA

I.

Ornatos axes Hyperion mergit in undas:
Veste sub obscura splendida calco vias.
Sidera quando nitent, tenebrosos protero calles,
Quos iterum rutila cernet Apollo face.
Hinc mea splendorem circum nigra sphaera recludit;
Lux radios vibrat, quae micat alma sinu.
Candores nitidos calidas dum mutat in undas,
Tunc ego recluso pectore gigno diem.
Gigno diem gremio, vicibus quae subdita miris
Luce peregrina compita plura lavat
Dum vestit splendore vias, secedit ab illis,
Quae abiens profugo lumine saxa tegit.
Hoc autem (heu miserum!) caecis aenigma patebit:
Non opus est illi mente studere nova.
Decipitur tamen is noctem qui aenigma fatetur;
Nox etenim nescit pectore ferre diem.

A. EPIRO.

II.

*Masculus immineo pelago; si foemina campis;
Neutrum sum fructus. Vox inimica Deo est.*

Ex soclis, qui utriusque aenigmati interpretatio-
nem ad Doctorem IOSEPHUM FORNARI, Commentarii
moderatorem (Roma, via del Governo Vecchio, 96)
miserint intra menses duos, unus, sortitus, gratis
accipiet opus, cui titulus:

BIBLIA SACRA
VULGATAE EDITIONIS

Xysti V. P. M. iussu recognita et Clementis VIII aucto-
ritate edita. (Editionem renovarunt Desclée et Soc.)

Aenigmata an. XV, n. XI proposita his respondent:

(1) Clavis; (2) Arar.

Ea rite soluta miserunt:

Petrus Tergestinus. — Iac. Costa, *Dumio*. — Rich. Brondel, *Brugis*. —
Lud. Dubois, *Massilia*. — Alx. Martinez, *Badaocio*. — Rich. Muller, *Bo-
rolino*. — Lud. Goux, *Bituricis*. — Vinc. Starace; Alex. Pintaro, *Nea-
poli*. — F. Arnori, *Mediolano*. — Clem. Fiard, *Curia Rhaetorum*. — Alb.
Perraud, *Lutetia Parisiorum*. — Iac. Fernández, *Mexico*. — F. Correa,
Emerita. — Mart. Dunne; Eug. Dolmar, *Neo Eboraco*. — Fr. Guerra,
Aletio. — A. Tonelli; Arch. Magliano, *Genoa*. — I. Cielli, *Popia*. — Eug.
Dolmar; Leon. Feher, *Chicagins*. — Ant. Masia, *Tarragona*. — Alb. Cat-
teau, *Lugduno*. — Iac. Menendez, *Madriti*. — Ant. Whitelide; Alb. Kain,
Dublino. — Raim. Silvan, *Londino*. — I. Ortiz, *Morsia*. — Fr. Xav.
Ghion, *Ostunio*. — Io. Martins, *Philadelphica*. — Iac. Cordara, *Parenio*. —
F. X. M., *Drepano*. — Nic. Lagunilla, *Panorma*. — R. Eichel, *Traiano-
poli*. — Hern. Forgeot, *Nicaea ad Varum*. — P. Prado, *Venetis*. — Aug.
Bounin, *Aureliano*. — B. Ferraris; N. Bianchi, *Augusta Taurina*. — R.
Ricci, *Florentia*. — Carm. Zlincsky, *Cracovia*. — Paulinus a S. Iosepho,
Barcinona. — Frid. Horwath, *Vindobona*. — F. Wawer, *Marianopoli*. —
Georg. Archambeault, *Quebeco*. — St. Lewinski, *Zerkow*. — Nic. Endrigi,
Salisburgo. — Iac. Gomes, *Cassaraugusta*. — E. Burg, *Monachio*. — Fr.
Salvatore, *Syracussis*. — Alois. Geyer, *Ratisbona*. — Claudius Lucensis,
Alois. Venti, Bononia. — Diomedes Falva, *Constantia*. — Ladisl. Thyssen,
Dresda.

Sortitus est praemium:

ALFONSUS MARTINEZ

ad quem missum est opus, cui titulus:

FABULAE SELECTAE IOANNIS LA FONTAINE
LATINE CONVERSAE
A FRANCISCO XAVERIO REUSS.

NUMISMATUM COLLECTORIBUS MONITUM

Apud Vocem Urbis numismata plura ex iis,
quae gesta Romanorum Pontificum referunt et quo-
tannis in festo Apostolorum Petri et Pauli eudi
solent, venalia prostant. Sunt inter haec numisma-
tum aeneorum Leonis XIII et Pii X integra col-
lectio; collectio pariter integra argenteorum nu-
mismatum Pii X; et Leonis XIII ab anno XIII
ad XXVI Pontificatus eius inclusive.

Si quis aliquod vel omnia habere cupiat, roga-
tionem simul et oblationem suam scriptis mittat
ad Doctorem Iosephum Fornari, Commentarii
Vox Urbis Moderatorem, Romam, (Via del Go-
verno Vecchio, 96).

Sponsor: IOANNES BAPTISTA CIAMPI, iurisperitus

ROMAE. — Officinae Societatis Editricis Romanas.

SOCIETAS EDITRIX ROMANA

ROMA - Via delle Coppelle, 35 - ROMA

praeter Officium nuntiorum et publicae rerum praedicationis, tum
per Italiam omnem, tum apud exterarum gentes, quo facilius satisfaceret
pluribus et Diurnorum suorum, et VOCIS URBIS commentarii sociis et
lectoribus requirentibus consultationes, consilia, explanationes, sollici-
tationes apud forenses aut civiles magistratus, aptum quoque recens
instituit

OFFICIUM CONSULTORUM ET PATROCINII,

quod eximiis iuris peritis concedit.

Huiusmodi officii peculiare munus imprimis datum est, ea apud
Curias quaslibet et publicas administrationes procurandi, quae in com-
modum Sacerdotum in eorumque iurium omnium tutelam cedere maxime
possint, uti parochialium congruarum supplementa, cultualium expensa-
rum solutionem, regalium placitorum expeditionem, reddituum conver-
sionem, potestatem hereditatum vel aliarum liberalitatum excipiendarum,
docendi facultatem, etc.

PRO OMNIBUS

Diligentia in opere - Temperantia in pretio

AD ROMAM

ACTIO DRAMATICA

versibus plautinis composita et in tres actus distributa.

PUBLIUS.

Dies felicior tibi sit prae caeteris
 Haec qua contendis divum sub auxilio
 Ad hostem perfidum debellandum fortiter.
 Tuae nam copiae Romae fidissimae
 Exoptant bellum, dabunt quae victoriam.
 At, imperator, ore libero loquor,
 Deest quod mihi senatori maxime.

IMPERATOR.

Libenter audiam, quid, Publi, dixeris.
 Soles nam semper me consilio regere;
 Et in Senatu, prudentiae meritis
 Tuae loquentem saepe Patres audiunt.

PUBLIUS.

Novum tu, fortis imperator, praelium
 Es adgressurus, dabunt quod dii prosperum,
 Tuis nam signis militat victoria.
 Invat sed externos quid hostes pellere,
 Manent si multi civitatis viscera
 Qui rodunt, tundunt, lancinant perfidi?

IMPERATOR.

Tuus quo tandem sermo tendit abditus?
 Qui sunt, timescis traditores dicere?
 Palam dic, iubeo, remotis nubibus!

PUBLIUS.

Hic Roma vivit, Imperator strenue,
 Tuis quam multis cumulas muneribus,
 Diis invisa, quos contemnunt perfidi.
 Est, inquam, secta turpis et vaferrima,
 Tuam perniciem quae inquit unice.
 Eam debes prius gladio perdere,
 Velis Deorum ne priveris numine.
 Deos enim sanctos superba polluit,
 Deos, qui Romam rettulere gentium
 Dominam rerumque, affluentem divitiis,
 Meamque gentem reddidere celebrem.
 Quis est nam gratior gente Cornelia?
 Viris est clara, celebris victoriis.
 At, at, cum primum venit superstitio,
 Culus caput, Christus, damnatur Solymis,
 En omnis orbis funditus dissolvitur.
 Hoc est plectendum monstrum hominum! Cuspide
 Suo qui venenum transmittit celere.
 Vir esto fortis, audax, sume consilium
 Diocletiani, hydram qui percussit acriter.

Tibi debemus dedicare statuum
 Inscriptam: quidam maculabant foetidi
 Terram, sed adfuit fortis Maxentius,
 Eos qui gladio percussit strenue,
 Et omnes gentes liberavit gemitu.

IMPERATOR.

Adest sed inclytus senator Scipio,
 Cuius gens protulit Romae salutem.
 Tuam placet nunc audire sententiam.
 Quid in praesenti faciendum dixeris?

SCIPIO.

Solent Quirites grandibus temporibus
 Manu, consilio tentare grandia.
 Andivi nuper senatores inclytos
 Urgere exemplis Te verbis et plurimis,
 Ut cives plectas quosdam, qui consilium
 Sequuntur improbum, bonum quod indicant.
 Tuus nam praecessor, dii quem sospitent,
 Vexavit istos, persecutus acriter...
 Ei quid ista profuit vexatio?
 Ut ipsum crudum tyrannum crederent,
 Ut illi nisu fortiori sisterent,
 Et coram gentibus dicerentur martyres.
 Hoc idem venerit, Maxenti, in posterum.
 Prudenter esset iter adgredi novum.
 Omnes et isti cives sunt, qui patriam
 Colunt, feruntque semper usque ad sidera;
 Imperium nunquam sunt adgressi hostiliter;
 Quin suos cives ut fratres diligunt,
 Amant Te, fortis imperator, insuper
 Eos qui vexas saepiusque percutis...
 Solvunt tributa citra querimoniam,
 Quin imo multi qui magistrum colunt,
 Merent in tuis copiis stipendia;
 Et omnes strenui praestant obsequium.
 Quid dicam? Lambunt illam laeti manum
 Eos quae percutit; pugnant pro imperio
 Etiam si sciant morituros gladio.
 Erunt qui tutius Maxentio subditi?
 Eis da veniam, merebunt utique!
 Eos, pol, libera a tuis custodiis!
 Hoc idem nuper Constantinus aemulus.
 Ei quot urbes se dederunt alacres,
 Et adsunt, fortiter currunt quot milites!

(Ad proximum numerum).

I. B. FRANCESIA.